

Wykład historii Obserwatorium Astronomicznego UAM za okres 1919 – 2019 roku

**Wygłoszony 10 maja 2019 r. na sesji
Historycznej Wydziału Fizyki UAM**

- dr Władysław Naskręcki -

Oprac. dr Wł. Naskrecki

100 lat Obserwatorium Astronomicznego UAM

Założyciel Obserwatorium Astronomicznego (1918-1921)

- wybiera miejsce pod
Obserwatorium dydaktyczne
- Wybiera miejsce pod Obserwatorium
Badawcze
- wykonuje dokumentacje pawilonów
- dokonuje zakupów podstawowych
instrumentów badawczych
- zakłada bibliotekę OA

Prof. dr K. Graff
(1879-1950)

- Prof. Uniwersytetu
w Hamburgu
- Dyr. Obserwatorium
Astronomicznego w Wiedniu
- mianowany profesorem
UP 1.03.1920r

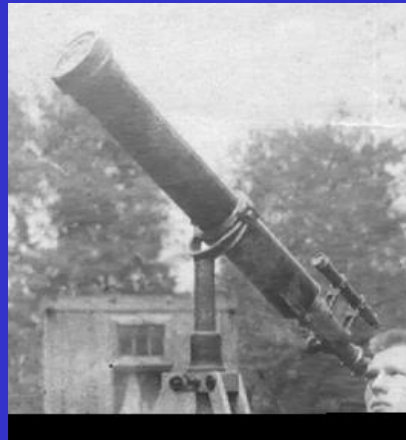

Wzgórza pod Mosiną

I Kierownik OA UP [1922-1926r]

Prof. dr B. Zaleski

Teleskop Steihail

Wyposażenie OA

Budynek OA

Tematyka badawcza;

-astrometria planetoid i komet

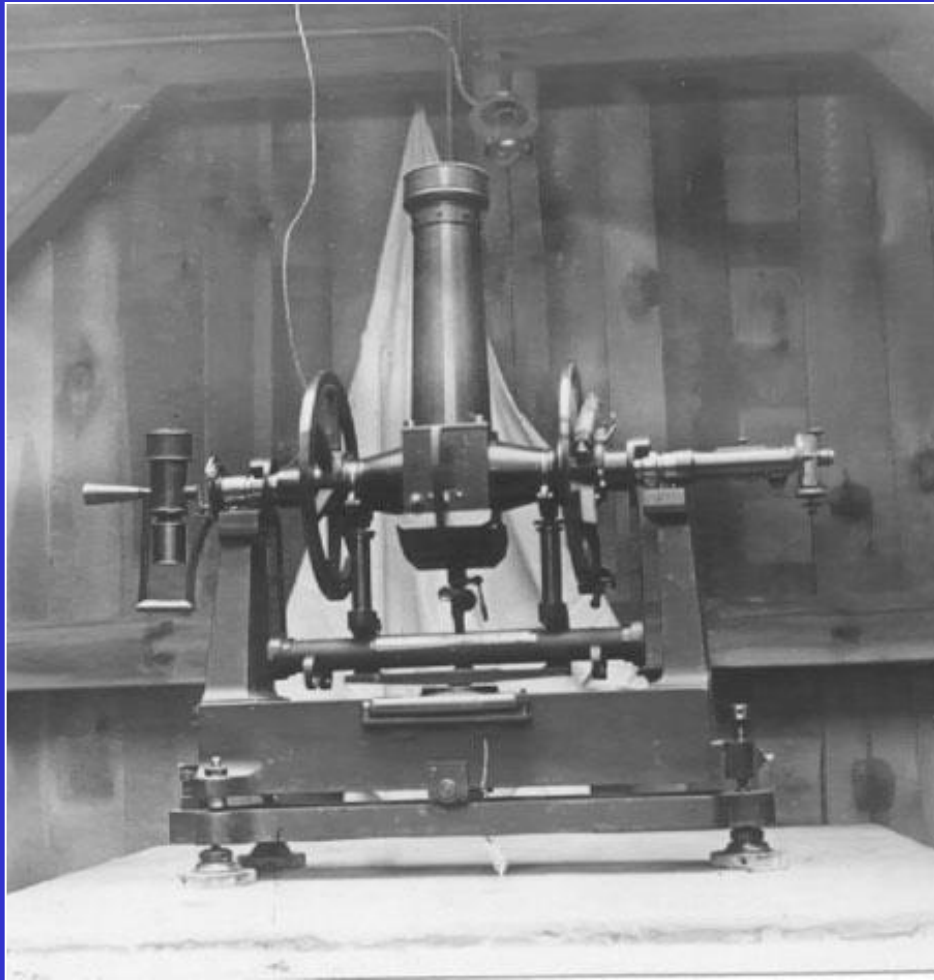
-dydaktyka (pierwsi studenci; St. Andruszewski,
K. Kordylewski, J. Cichocki, F. Burdecki)

Pierwsze instrumenty astronomiczne

Instrument przejściowy [1923r]

Koło południkowe [1924r]

**Pierwsi studenci prof. B. Zaleskiego; od lewej J. Sławski, J. Cichocki, St. Andruszewski,
K. Kordylewski, prof. B. Zaleski z córką Haliną.**

Dr Stanisław Andruszewski

(1922-1964)

Faktyczny kurator OA UP (1927-1929)

Pierwszy student OA (1922r.)
Pierwszy asystent OA UP
Pierwszy doktorant OA
Pierwszy dr astronomii OA UP
**St. Andruszewski organizuje
służbę czasu**

Chronometry morskie

Prof. dr Józef Witkowski

II Kierownik OA

1929-1939r.

Tematyka badawcza;

**- obserwacje zakryć gwiazd,
planetoid, komet**

-służba czasu

**-prace teor. rachunkowe
(efemerydy, orbity)**

-ekspedycje naukowe

**- Inwestycje instrumentalne
i budowlane**

-dydaktyka

Teleskop Zeiss 200/3000

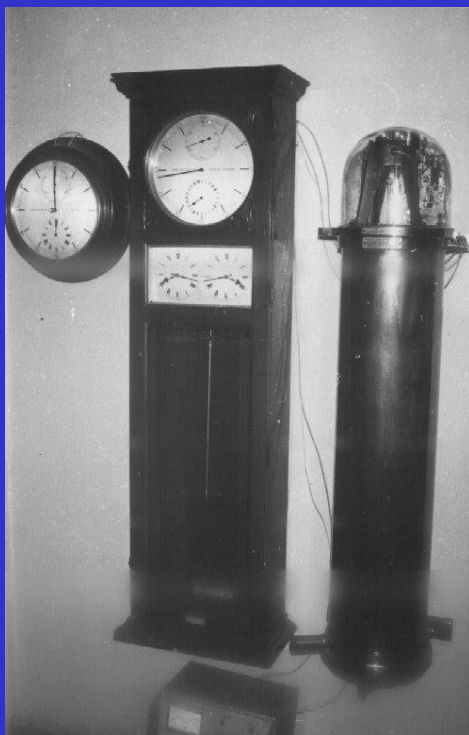
wypożyczony z WTN

(teleskop pochodzi z prywatnego OA

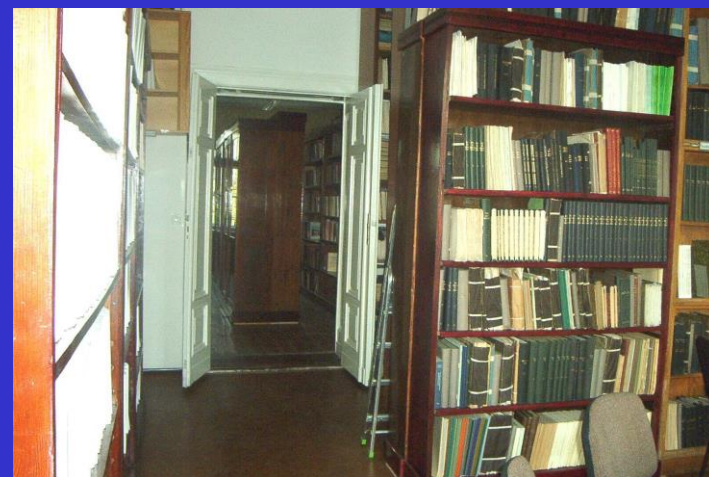
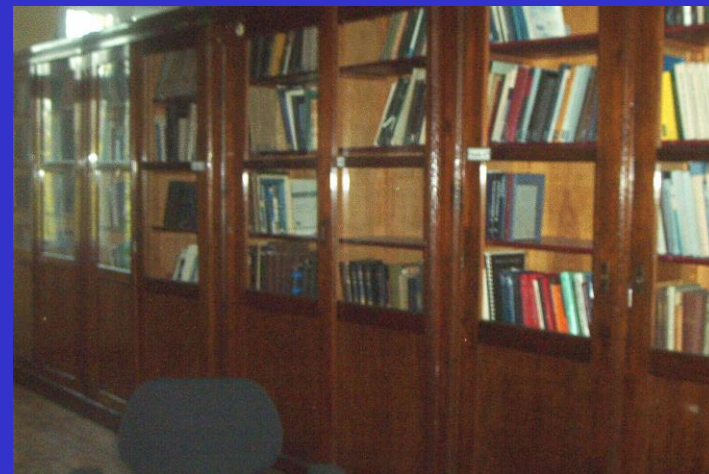
inż. Szaniawskiego z Przegalin 1909-1914)

Intensywny rozwój biblioteki OA
Wymiana publikacji
z ok. 150 OA w świecie
Zakupy map, książek , czasopism

Zakupiono zegar Schort

Księgozbiór ok. 10000 woluminów

OKRES OKUPACJI NIEMIECKIEJ (1940-1944)

Prof. dr Joachim Stobbe (1949-1943)

Prof. J. Stobbe był kierownikiem
OA oraz komisarzem ds. Obserwatoriów
Europy wschodniej.
Rekwirował majątek placówek
astronomicznychw Polsce, Łotwie , Estoni,
Słowacji i Jugosławii.
Majątek był wywożony na teren Niemiec.
Istnieje wiele dokumentów tej czynności
podpisanych przez przez J. Stobbego.

Pracownicy niemieccy okresu okupacji 1940-45r

Prof. Joachim Stobbe (1940-43r)

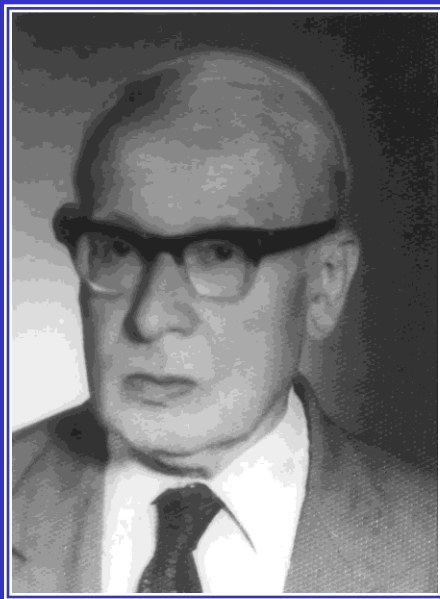
Rodzina prof. J. Stobbe

Doc.dr Henrich Fischer

Dr Helga Fischer

Prof. dr Józef Witkowski

II Kierownik OA

c.d. 1945-1962r.

Tematyka badawcza

- obserwacje komet, planetoid,
zakryć gwiazd
- prace teoretyczne z
zakresu mechaniki nieba
- prace teor. z zakresu
badania komet
- org. nowoczesnej sł. czasu
 - dydaktyka
 - organizowanie ASS
w Borowcu
 - inwestycje budowlane
- duże inwestycje instrumentalne

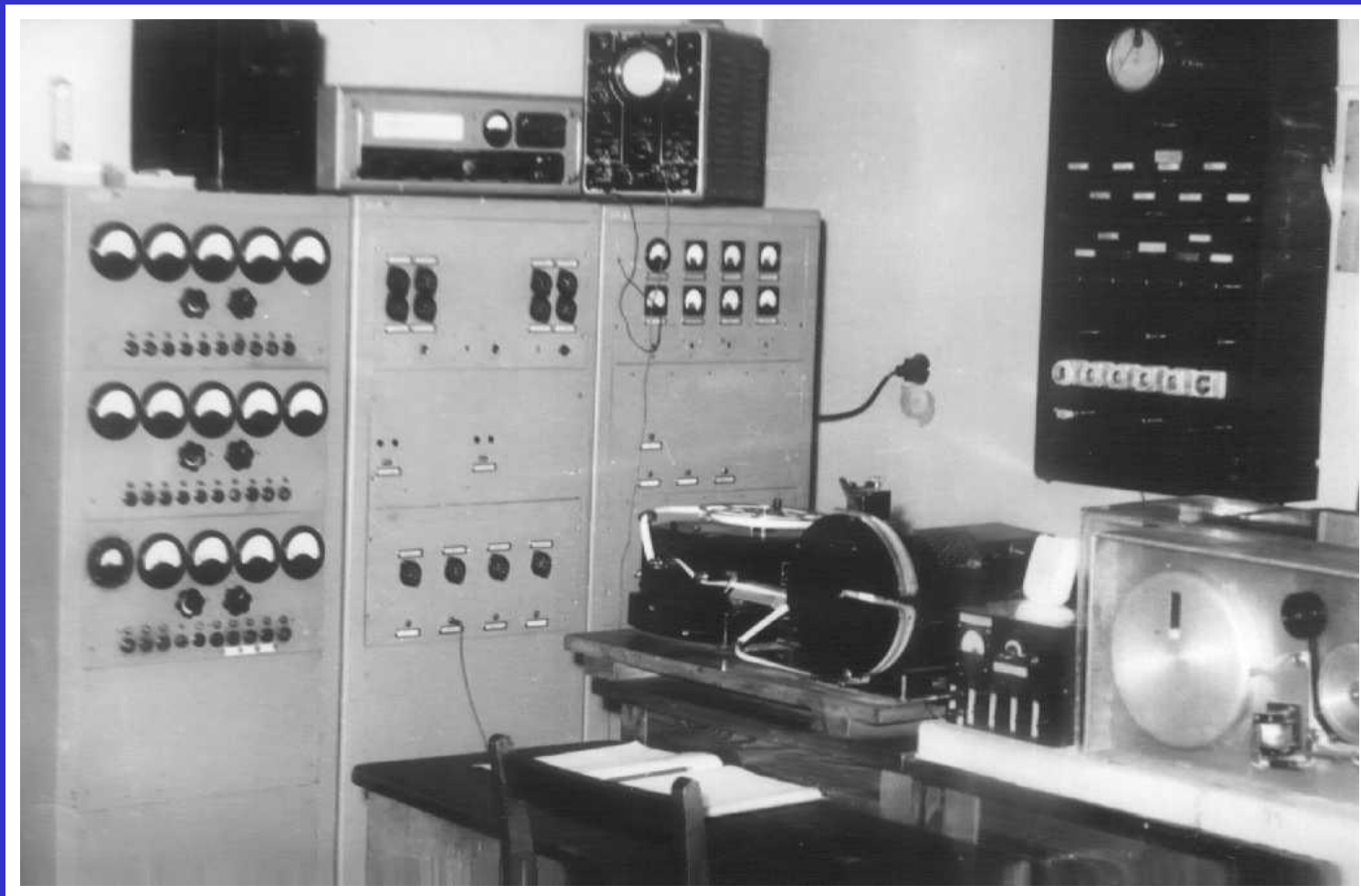

**Największym osiągnięciem Prof. J. Witkowskiego było
stworzenie placówki naukowej ASS we współpracy
z Rosjanami w latach 1954-1957 w Borowcu**

W 1949r w Obserwatorium Astronomicznym UP
odkryto nową planetoidę!

Odkrywcami byli;
mgr J. Dobrzycki i J. Kwiek

Jest to jedyna planetoida odkryta w Polsce
Uzyskała nazwę
Posnania

**W latach 50-tych w OA UP stworzono nowoczesną
służbę czasu opartą na pierwszych w Polsce zbudowanych
w OA zegarach kwarcowych.**

**Twórcami tej służby byli; dr F. Koebcke i mgr H.Hurnik
wspólnie z pracownikami TELETRY**

W OA następuje rekrutacja studentów na studia kierunku astronomia. Powstają następne doktoraty. Powstaje Obserwatorium Astrogeodynamiczne w Borowcu. Następują duże inwestycje instrumentalne dla ASS w Borowcu.

**Rozpoczyna się nowy rozdział badań
przestrzeni kosmicznej**

**Badania podejmują dr H. Hurnik i doc. F. Koebcke
Powstają nowe instrumenty do tego typu badań**

Prof. dr Fryderyk Koebcke (1962-1965)

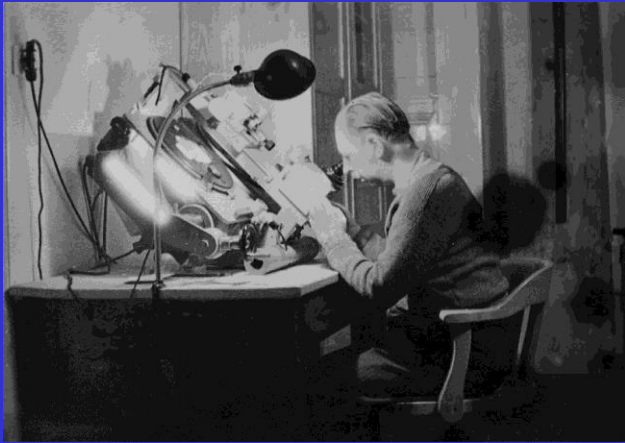

Foto.1

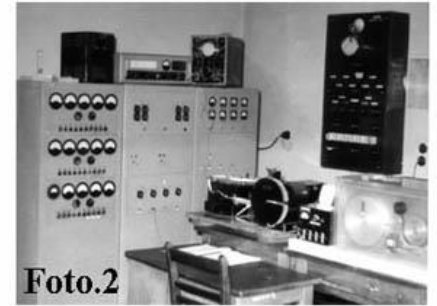

Foto.2

Foto.3

Foto.4

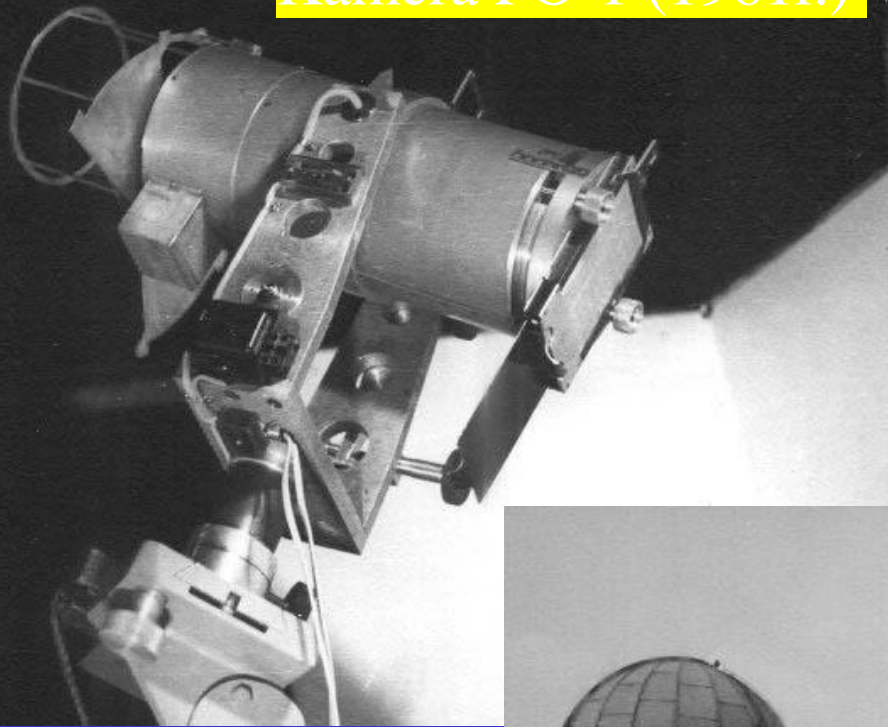

Absolwent UP, dr astronomii
**Stworzył poznańską szkołę
mechaniki nieba !**

Obecnie w OA UAM istnieje
Grupa kilkunastu pracowników
zajmujących się mechaniką nieba.

Prof. F.Koebcke zainicjował
budowę pierwszych w Polsce
zegarów kwarcowych

Kamera PO-1 (1961r.)

Kamery satelitarne

Kamera satelitarna PO-2

1968r

Prof. Hieronim Hurnik , IV Kierownik OA [1965-1991r]

Tematyka badawcza;

- prace teor. z zakresu bad. komet i mechaniki nieba
- obserwacje planetoid, komet, SSZ
- prace konstrukcyjne instrumentów astronomicznych
- prace konstrukcyjne z zakresu techniki obserwacji laserowych SSZ
- współpraca międzynarodowa (początki)
- dydaktyka
- duża ilość doktoratów

Następuje przemiana jakościowa metod badań
astronomii klasycznej

Powstają w OA UAM nowoczesne instrumenty
astronomiczne

Astrograf 300/1500 mm

-

**zbudowany w OA w 1984-85r
Wykonano na nim obserwacje
komety Halley'a
i obserwacje planetoid
(ok. 1200 zdjęć)**

Teleskop Coude 150/2250

Sprzęt do obserwacji fotoelektrycznych planetoid

...po adaptacji w 1998r

Pierwszy poznański
doświadczalny
dalmierz laserowy
(zbudowany przez inż. R.B)

Podwójny teleskop spektroskopowy
PST-1 (zbudowany przez
inż. R. Baranowskiego)

Dalmierz laserowy II generacji
Zaprojektowany i budowany
pod nadzorem zespołu
pracowników OA UAM przez 7
firm

**Stacja laserowych obserwacji
SSZ w Borowcu
(obecnie Obserwatorium
Astrogeodynamiczne)**

Laserowy dalmierz satelitalny
w Borowcu

Prof. dr Krystyna Kurzyńska

V Kierownik OA(1991-1996r)

Tematyka badawcza

- prace teoret. z zakresu mechaniki nieba
- prace teor. i konstrukcyjne
- szeroka współpraca międzynarodowa
- konferencje międzynarodowe
- dydaktyka

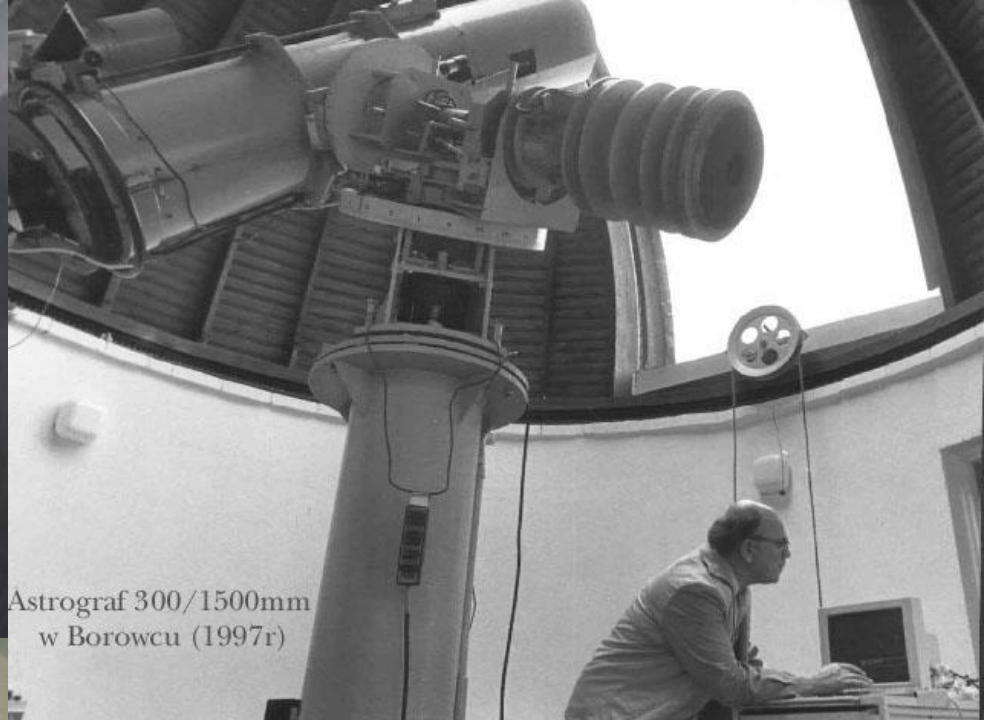
Na przełomie lat 2000

Zorganizowano 3 wielkie

Międzynarodowe konferencje naukowe

Nowy teleskop 400/1800mm

Astrograf 300/1500mm
w Borowcu (1997r)

Prof. Edwin Wnuk

VI Kierownik OA [1996 - 2016]

Tematyka badawcza

- prace teoret. z zakresu mechaniki nieba
- prace teor. i obserwacyjne z zakresu astrofizyki m. ciał
- szeroka współpraca międzynarodowa
- konferencje międzynarodowe
- dydaktyka
- prace konstr. współczesnej spektrometri gwiazdowej
- duże inwestycje w OA

Teleskop PST-1 pracujący w ASS Borowiec

Teleskop PST-2
Pracujący w
Arizonie (USA)
Zespół
dr K. Kamińskiego

Istnieje 14 planetoid, które mają nazwy związane z OA UAM

- **Posnania nr 1572**
(pierwsza odkryta w Polsce
planetoida w Poznaniu)
- **Michałowski nr 7747 (prac.OA)**
- **Kwiatkowski nr. 4789 (prac. OA)**
- **Bartczak nr.10470 (prac. OA)**
- **Marciniak nr.10471 (prac. OA)**
- **Santa Rosa nr.1072 (doktorantka OA)**
- **Oszkiewicz nr.16406 prac. OA)**
- **Kryszczyńska nr.16406 (prac. OA)**
- **Jopek nr.24441 (prac.OA)**
- **Rudawska nr.25052 (prac. OA)**
- **Polińska nr.72447 (prac.OA)**
- **Susi nr.933 (Imię żony Prof. K. Graffa
organizatora OA UP)**
- **Wisniewski nr.2256 (absolwent OA)**
- **Mickiewicz nr.5889 (wyóżnienie OA
UAM za organizację wielkiej
mędzynarodowej konferencji
Astrometrycznej w 2000r.)**

**Międzynarodowa Unia
Astronomiczna
wyróżniła pracowników
Obserwatorium
Astronomicznego UAM
za całokształt dorobku
naukowego w zakresie
badań kosmosu**

I Kierownik OA UP [1922-1926r]

Prof. dr B. Zaleski

Teleskop Steihail

Wyposażenie OA

Budynek OA

Tematyka badawcza;

-astrometria planetoid i komet

-dydaktyka (pierwsi studenci; St. Andruszewski,
K. Kordylewski, J. Cichocki, F. Burdecki)

Współczesność

Prof. dr Agnieszka Kryszczyńska
VII kierownik OA (2016 -)

Tematyka badań:

Astronomia gwiazdowa
Astrofizyka gwiazdowa
Planetoidy, asteroidy
Śmieci kosmiczne
Modelowanie małych ciał
Inwestycje instrumentalne
Dydaktyka
Dynamika SSZ
Astronomia pozagalaktyczna

Klaster komputerowy
(80 PC + 3 serwery)
(do modelowania planetoid –
zespół dr P. Bartczaka)

Dziękuję

*Jest to szkic historii
Obserwatorium Astronomicznego UAM
za jej pierwsze stulecie , bez wyraźnego
akcentowania dorobku naukowego za ostatnie
20 lat !*

*dr Władysław Naskręcki
maj, 2019 r.*

Dziękuję

Chciałbym wiedzieć, czy w nowym stuleciu nowe pokolenie poznańskich astronomów założą na Księżycu lub na Marsie swoje Obserwatorium i czyje to będą prawnuki